

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/56/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3023200075
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:3023200075.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný ako predseda senátu a JUDr. Jana Martinčeková a JUDr. Petra Vysaníková (sudkyňa spravodajkyňa) ako členky senátu vo veci žalobcu: C. F., M.. XX. R. XXXX, P. XXX, C. U. L., zastúpeného: JUDr. Anna Kubovičová, advokátka, Tatranská 300/8, Považská Bystrica, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 21. februára 2023, č. XXX XXX XXXX X, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Správneho súdu v Banskej Bystrici č. k. TN-28 Sa 5/2023-50 z 8. apríla 2024 takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť sa zamietá.
- II. Účastníkom sa nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že žalobca bol od 18. marca 1994 opakovane uznaný za čiastočne invalidného podľa § 37 ods. 3 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a čiastočná invalidita u neho trvala do mája 2006. Podľa lekárskeho posudku z 13. marca 2007 je však naďalej od 25. februára 2007 uznaný za čiastočne invalidného. Zároveň je od 12. mája 2014 uznaný za invalidného podľa § 71 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie posudkový lekár určil stav po zlomenine lebky, po kraniocerebrálnom poranení, so stredne ťažkou poruchou mozgových funkcií podľa kapitoly XV oddielu F položky 1 písm. c) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 40 % (z rozpätia 30 % až 40 %), zvýšenou o 10 % pre ostatné ochorenia. Pri nasledujúcich lekárskejších prehliadkach (naposledy v apríli 2020) bol jeho zdravotný stav posúdený rovnako.

2. Žiadosťou z 27. mája 2022 žalobca opätovne požiadal o prehodnotenie svojho zdravotného stavu a o zvýšenie invalidného dôchodku. Posudková lekárka pobočky žalovanej v Považskej Bystrici v posudku z 2. decembra 2022 zhrnula odborné nálezy neurológa z mája 2018, psychológa z októbra 2019, z urodynamickeho vyšetrenia z októbra 2020 a nález urológa z apríla 2022. Na ich základe ustálila, že u žalobcu nedošlo k podstatnej zmene v jeho celkovom zdravotnom stave. Medziiným konštatovala, že „únik moču naďalej nie je riešený permanentným katétrom, z toho dôvodu nie je možné toto ochorenie zaradiť do Kapitoly IX., oddiel B., položka 4., písmeno c) ... s percentuálnym rozpätím od 60%-70%, ale naďalej by prináležalo do položky 4., písmeno b) ... na hornej hranici percentuálneho rozpätia 40%“. Preto naďalej ponechala rozhodujúce ochorenie podľa kap. XV odd. F pol. 1 písm. c) prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. s totožnou celkovou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 %. Na základe toho ústredie žalovanej rozhodnutím z 12. decembra 2022 zamietlo žiadosť žalobcu o zvýšenie invalidného dôchodku, pretože sa nezvýšila miera poklesu jeho zárobkovej schopnosti.

Žalobca v odvolaní proti tomuto rozhodnutiu zdôraznil odborné nálezy z urológie a z neurológie zo septembra 2017, v ktorom mu bola odporučená plná invalidita.

3. Pretože posudková lekárka pobočky v posudku z 13. januára 2023 zotrvala na svojom názore, posúdil zdravotný stav žalobcu posudkový lekár ústredia (pracovisko v Trenčíne). Ten v posudku z 15. februára 2023 odkázal na nálezy neurológa zo septembra 2017 a mája 2018, urológa z marca a októbra 2020, apríla 2021 a apríla 2022 a psychológa z októbra 2019. Ako diagnózy určil: púrazový organický psychosyndróm stredne ťažký, hypertenzia, VAS chrbtice, inkontinencia moču III. stupňa od 22. decembra 2019 bez potreby permanentného katétra, slabozrakosť oboch očí, chronická nefritída solitárnej obličky, ľahká hyperhomocysteinémia, ľahká obezita, v anamnéze vestibulárny syndróm v regresii. V odôvodnení posudku uviedol, že žalobca „v roku 1993 utrpel zlomeninu strednej jamy lebečnej s postkomočným syndrómom, ktorý zanechal následky v zmysle stredne ťažkého organického psychosyndrómu so stredne ťažkou deterioráciou intelektových schopností, IQ znížené na 74 do úrovne mentálnej subnormy, čo overil psychológ.“ Tomu zodpovedná posúdenie v kap. XV odd. F pol. 1 písm. c) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. Po zlomenine ľavého lakťa, ktorú utrpel v roku 1985, neprebíha ortopedická liečba a posúdeniu zodpovedá miera poklesu najviac 25 %. U žalobcu tiež „trvá dráždivý močový mechúr (OAB) s močovou inkontinenciou III. stupňa bez infektov a obštrukcie, ktorá si vyžaduje intermitentné cievkovanie. Nakoľko sa nejedná o [kap. XI odd. B pol. 4 písm. c) cit. prílohy] pre úplnú inkontinenciu riešenú permanentným katétrom,“ zodpovedajúce posúdenie je podľa písm. b) danej položky maximálne na 40 %. Choroba vysokého tlaku je druhého stupňa bez závažných organických komplikácií, so zodpovedajúcou mierou poklesu maximálne 25 %, bolestiam driekovej chrbtice zase zodpovedá posúdenie s maximálnou mierou poklesu 35 %. K posúdeniu podľa zákona č. 100/1988 Zb. uviedol, že pracovný potenciál žalobcu „klesol na 50% - 40%, nie však 20%, je schopný pracovať za uľahčených podmienok, na skrátený úväzok pri pomocných prácach. Tejto rekomendácii zodpovedá aj posudok psychológa a neurológa, že je jeho pracovná schopná limitovaná, nie vylúčená.“ Odporúčanie úplnej invalidity nebolo podporené žiadnym dôvodom. Taktiež dodal, že nie je možné zohľadniť údaj o nemožnosti pracovať v predchádzajúcich zamestnaniach ako murár a vodič, keďže posudzovanie invalidity podľa pracovného zaradenia sa od roku 2004 nevykonáva a rozhodujúce sú diagnostické závery. Na základe toho generálny riaditeľ žalovanej tu preskúmaným rozhodnutím z 21. februára 2023 potvrdil rozhodnutie ústredia o zamietnutí žiadosti o zvýšenie invalidného dôchodku.

4. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca správnu žalobu, v ktorej namietal neobjektívne zhodnotenie jeho zdravotného stavu, navyše v jeho neprítomnosti, a nesprávne posúdenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia. Poukázal na odborný nález urológa z marca 2023. Podľa jeho názoru malo byť rozhodujúce zdravotné postihnutie určené podľa kap. XI odd. F pol. 4 písm. d) (ťažká porucha s podstatným obmedzením celkovej výkonnosti), eventuálne podľa kap. XI odd. A pol. 5 písm. b) alebo c) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z.z. (strata alebo výpad funkcie jednej obličky s obmedzením funkcie druhej obličky). Do úvahy podľa neho prichádza aj hodnotenie podľa kap. VII odd. A pol. 7 cit. prílohy, keďže žalobca nevidí na ľavé oko. Správny súd však tu napadnutým rozsudkom č. k. TN-28Sa/5/2023-50 zamietol správnu žalobu žalobcu. Mal za to, že medzi závermi posudkových lekárov a odbornými nálezmi neboli rozpory. Posudkoví lekári podľa neho zohľadnili všetky lekárske správy, vyšetrenia a nálezy, ktoré mali k dispozícii. Lekársky nález urológa z marca 2023 bol vyhotovený až po právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia žalovanej (24. februára 2023), preto naň nebolo možné prihliadnuť. Posúdenie zdravotného stavu žalobcu v jeho neprítomnosti bolo podľa správneho súdu v súlade s § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. platným v čase krízovej situácie, navyše posudkový lekár ani nepovažoval jeho prítomnosť za potrebnú. Správny súd nevidel ani dôvod nariadiť znalecké dokazovanie a zdôraznil, že znalecký posudok nemá vyššiu váhu ako posudok posudkového lekára, ktorému zákon č. 461/2003 Z. z. zveruje posudzovanie zdravotného stavu a miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

5. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalobca domáha zmeny rozsudku správneho súdu tak, že sa zruší rozhodnutie žalovanej a vec sa jej vráti na ďalšie konanie. Namietá, že od roku 2017 u neho došlo k zhoršeniu zdravotného stavu, čo potvrdzuje aj nález neurológa zo septembra 2017, v ktorom mu odporúčal úplnú invaliditu. Ďalej odkázal na nález urológa z apríla 2022, kde mu bola ako diagnóza určená inkontinencia III. stupňa. Diagnóza mala byť zaradená do kap. XI odd. B pol. 4 písm. c) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. s rozpätím miery poklesu 60 až 70 %. Zdôraznil, že má len jednu obličku, má permanentný únik moču a používa katéter. Nie je preto možné ochorenie zaradiť pod položku 4 písm. b) s rozpätím 30 % až 40 %. Zákonodarca zároveň pod písm. b) danej položky rieši len stresovú inkontinenciu, nerieši inkontinenciu III. stupňa, ktorá je najzávažnejšia a mala byť zaradená pod písm.

c). Žalobca tiež opätovne namieta vyhotovenie lekárskeho posudku bez jeho osobného vyšetrenia a skutočnosť, že správny súd nenariadil znalecké dokazovanie a nebral do úvahy žiadne dôkazy.

6. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadrila.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené sťažnostné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

8. Predmetom prerokúvanej veci je zamietnutie žiadosti žalobcu o zvýšenie sumy invalidného dôchodku. Vychádzajúc z § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. sa suma tejto dávky zmení vtedy, ak sa zmení miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť ako skutočnosť rozhodujúca pre túto dávku. Podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je poistenec invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 %. Miera poklesu tejto schopnosti je uvedená v prílohe č. 4 (ods. 5) a určuje sa podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí (ods. 6). Základom jej určenia je porovnanie telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom so schopnosťami zdravej fyzickej osoby (ods. 3). Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú (odsek 7). Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (odsek 8).

9. Podľa § 153 ods. 3 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je posudzovanie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť úlohou lekárskej posudkovej činnosti dôchodkového poistenia. Lekársku posudkovú činnosť vykonávajú podľa § 153 ods. 5 cit. zák. posudkoví lekári sociálneho poistenia pobočky a ústredia žalovanej. Podľa judikatúry musia byť z lekárskeho posudku zrejme úvahy, akými sa riadili pri posudzovaní zdravotného stavu poistenca, a dôvody určenia rozhodujúceho zdravotného postihnutia s prislúchajúcou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (porov. v tomto smere ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, napr. jeho rozhodnutia sp. zn. 1 So 97/2005, judikát R 29/2007, sp. zn. 10 So 97/2014 alebo sp. zn. 1 So 72/2015, ale aj rozsudky tunajšieho súdu sp. zn. 9 Sk 7/2021, 9 Sk 11/2021 a 7 Ssk 67/2021 a ďalšia nadväzujúca judikatúra). Správny súd skúma, či obsah posudku nie je v rozpore s obsahom lekárskeho nálezov alebo niektoré lekárske nálezy vôbec nezohľadňuje, alebo svojou celkovou skladbou nie je nepreskúmateľný. Nemôže však voľnou úvahou nahradiť odborné závery posudkových lekárov vlastnými závermi.

10. Kasačný súd sa stotožňuje s názorom správneho súdu, že posudkoví lekári komplexne posúdili zdravotný stav žalobcu a vyrovnali sa s odbornými nálezmi, ktoré boli podkladom pre ich závery. Z obsahu posudkov, ako sú zreprodukované v odsekoch 2 a 3 tohto rozsudku, vyplýva, že žalobcovi opätovne určili rozhodujúce zdravotné postihnutie podľa kap. XV odd. F pol. 1 písm. c) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. Rovnako sa vyjadrili aj k ostatným ochoreniam žalobcu, pre ktoré zvýšili mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 10 %. Je pravdou, že posudkoví lekári výslovne neodkázali na nález neurológa zo septembra 2017, ktorý žalobca vyzdvihol v kasačnej sťažnosti. Z ich posudkov je však zrejme, že vzali do úvahy práve novšie nálezy neurológov. Posudkový lekár sa v posudku z 15. februára 2023 vyjadril aj k odporúčaniam lekárskej na určenie plnej invalidity s tým, že toto odporúčanie nebolo podložené žiadnym dôvodom. Ako už bolo uvedené, podľa § 153 cit. zák. je posudzovanie invalidity úlohou posudkových lekárov, nie odborného lekára - neurológa, ktorého úlohou je diagnostika a terapia. Zároveň posudkový lekár zdôraznil, že podľa lekárskeho správ má žalobca stále určitú pracovnú schopnosť, hoci aj limitovanú. Konečne, ako uviedol už správny súd, nemohol prihliadnuť na nález z marca 2023, pretože podľa § 135 ods. 1 SSP musel vychádzať zo stavu v čase právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia.

11. Pokiaľ ide o výhrady žalobcu k zaradeniu jeho inkontinencii, treba uviesť, že položka 4 v kap. XI odd. B rozlišuje podľa závažnosti tri skupiny zdravotných postihnutí: v písmene a) stresovú inkontinenciu moču I. stupňa (odchod moču pri zaťažení), v písmene b) stresovú inkontinenciu II. stupňa a v písmene c) úplnú inkontinenciu moču s prihliadnutím na etiológiu, riešenú permanentným katétrom. Žalobca síce trpí inkontinenciou III. stupňa, k tej (samej osebe) však položka 4 nepriradzuje osobitnú mieru poklesu zárobkovej činnosti, preto posudkoví lekári kládli dôraz na to, či podľa nálezov urológa je riešená permanentným katétrom. Pretože nie je riešená týmto spôsobom, posudkoví lekári ju nepodradili pod písmeno c) tejto položky. Sám žalobca pritom nepredložil žiadnu lekársku správu, z ktorej by vyplývalo,

že používa permanentný katéter, ani nesvysvetlil, z ktorého nálezu by mal vyplývať tento záver. Podľa už citovaného § 71 ods. 7 cit. zákona sa jednotlivé percentuálne miery poklesu nespočítavajú. Je následne úlohou posudkového lekára vybrať za rozhodujúce to zdravotné postihnutie, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu poistenca. Jednotlivé prejavy a následky ochorenia sa prirodzene dotknutým osobám môžu zdať závažnejšie, než ako je nastavené ich ohodnotenie v prílohe č. 4 k cit. zákona, to však neznamená, že posudkoví lekári majú vychádzať z týchto predstáv a nie z kritérií stanovených zákonom a jeho prílohami (porov. napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 129/2023).

12. Na základe uvedených posudkov tak žalovaná aj správny súd správne uzavreli, že nedošlo k zmene miery poklesu zárobkovej schopnosti žalobcu, a preto niet dôvodu na zvýšenie vyplácaného invalidného dôchodku. Správny súd sa dostatočne a s odkazom na § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. zaoberal aj námietkou žalobcu týkajúcou sa posúdenia zdravotného stavu v jeho neprítomnosti. Podľa citovaného ustanovenia sa v čase krízovej situácie nemusí vyhovieť požiadavke poistenca o osobnú účasť pri posúdení jeho zdravotného stavu (ako je inak ustanovené v § 153 ods. 5 cit. zák.). V čase vydanie prvostupňového aj druhostupňového lekárskeho posudku stále pretrvávala krízová situácia [mimoriadna situácia, ktorá je podľa § 2 písm. a) zákona č. 387/2002 o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu je krízovou situáciou] v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, ktorá bola vyhlásená od 12. marca 2020 uznesením vlády Slovenskej republiky č. 111 zo dňa 11. marca 2020 a ukončená ku dňu 15. septembra 2023 uznesením vlády č. 446 zo dňa 13. septembra 2023.

IV.

Záver

13. Na základe uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, a tak ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

14. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 167 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalobca vo veci úspech nemal a žalovaná ho sice mala, kasačný súd však nezistil výnimočné dôvody, aby sa jej nárok na náhradu trov priznal.

15. Tento rozsudok prijal senát pomerom hlasov 3:0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.